

КІНО Й ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЧИ ТРОЯНСЬКИЙ КІНЬ?

Системне руйнування українського мовного середовища триває багато віків, але нинішній період для живої української мови найнебезпечніший. Агресивній ефірній чужомовній інтервенції не чинять гідного опору україномовні культурно-інформаційні засоби. У статті висвітлюються головні причини, за якими – масштабний процес деградації інформаційно-культурної сфери України.

Ключові слова: суспільна свідомість, культурно-інформаційний простір, український мовник, національний продукт, культурний розвиток.

Leonid Muzhuk. Film and television or Trojan horse?

The systematic destruction of Ukrainian lingual environment has been lasting for many ages, but the most dangerous period for Ukrainian language appears to be the present one. There is no deserved rebuff of Ukrainian media against aggressive foreign language intervention. The paper highlights the main causes of massive degradation process within the information and cultural areal of Ukraine.

Key definitions: social consciousness, information and cultural space, Ukrainian broadcaster, national product, cultural development.

Коли поляки кажуть *польське кіно* чи *польське телебачення*, то мають на увазі те, що насправді є в Польщі. Тобто обидва види мистецтва в поляків, звичайно ж, національні. Як абсолютна особливість польського кіно й телебачення саме національна ознака кіномистецтва для них визначальна. І саме національна особливість як вирішальний чинник забезпечує польським кінотворам успіх не лише вдома, а й на європейському та світовому ринку.

Польська кіноакадемія щороку з-поміж новостворених кількох десятків національних фільмів визначає найвидатніші.

Вручення кіномитцям Російської Федерації почесних нагород за найкращі кінотвори – помпезне святкове дійство, яким тішаться щороку телеглядачі не тільки російські, а й з усіх сусідніх країн, що лишаються в зоні російських інтересів. А за врученням найпрестижніших кінематографічних нагород “Оскар” світ стежить щороку як за черговим американським кінотріумфом. Бо ж відомо: американці диктують моду на кіно і в кіно.

Чому в Україні немає навіть натяку на подібні конкурси? Сказати, що для того бракує українських фільмів, – це нічого не сказати. За всі двадцять пострадянських років Україна не назбирає скільки назв, за якими стояли б повноцінні українські кінофільми, аби наблизитися бодай до половини кількості фільмів, які щорічно створюються в Польщі.

Не беру до уваги суперечливих фактів. Навряд чи варто залучати до аналізу короткометражні фільми, створені за двісті-триста доларів, а то й узагалі поставлені безоплатно, самотужки, без застосування новітніх технологій та сучасних виробничих можливостей. Як правило, за тими фільмами стоїть перспективна парость національної кіношколи – досвідчені українські кінематографічні таланти, які не встигли виїхати до Росії чи емігрувати

в Америку. З'ява в Україні їхніх талановитих, але надто “здешевлених кіно постановок” – це своєрідний саркастичний виклик байдужості нашої держави, яку вона регулярно демонструє до української культури взагалі та до українського кіно зокрема. Ці фільми, у всякому разі, не можуть сприйматися як повноцінні серійні факти професійного національного мистецтва. А поодинокі успішні постановки художніх фільмів, які викликають певний міжнародний фестивальний резонанс, як, скажімо, фільм Сергія Лозниці “Щастя моє”, усуваються з нашої культурно-інформаційної сфери. Крім того, їх ніхто в Україні й не бачить. Специфічна доля саме цього фільму, який знятий російською мовою й має формальну українську кінематографічну “прописку”, ускладнилася ще й тим, що правдиві художні узагальнення його авторів не до вподоби впливовим російським політикам. Бо узагальнюється теперішнє життя Росії. Цей твір, художньо переконливий з огляду на типову правду нинішнього існування пострадянської людини, заслуговує на ґрунтовний аналіз, але в рамках цієї статті випадає лиш можливість констатувати: подібні щасливі кінематографічні випадки істотно не впливають на затяжні негативні тенденції, якими характеризується теперішній вітчизняний кінопроцес.

Якби з поміж усіх фільмів, створених у незалежній Україні, вишукувати справжні українські твори, то гостра суперечка, як важка міна, обов'язково вибухнула б серед вітчизняних кінематографістів. Бо в нас кожен по-своєму розуміє, що таке національний фільм або *український фільм*. До того ж ми почасти ще й сумніваємося, що це одне й те ж.

До суперечливого, якоюсь мірою навіть утаємниченого поняття – *сучасне українське кіно* й дотичних критеріїв його пошуку у глобальному світовому просторі ми повернемося згодом. Спочатку про найближчих сусідів.

На престижних європейських кінофестивалях Росія регулярно здобуває нагороди. Проте головні творчі та виробничі зусилля все ж таки прагматично спрямовує на створення фільмів для телебачення. Бо саме кіно для телебачення якнайефективніше реалізує головні для нинішнього керівництва Росії ідейні засади його політики.

Російська держава забезпечила своїй кінематографії дієву економічну підтримку, тому російське кіно легко просувається на ринку пострадянського інформаційно-культурного простору. В Україні воно панує впевнено та безперешкодно. Організована Росією системна економічно-агресивна інтервенція російського фільму на пострадянських територіях здійснюється завдяки та внаслідок реальної, а не декларованої державної політики в галузі кінематографії.

Саме в Україні Росія досягала вражаючого комерційного, а ще більшого ідейного успіху. Російський національний екранний продукт повністю поглинув наш ефірний простір і тепер щодня працює на утвердження російських цінностей.

У кожного українця своє ставлення до інформаційно-культурної політики Росії. Але хто ґрунтовно знайомився з Доктриною інформаційної політики цієї держави, той знає, що давні кремлівські імперські тенденції, колись упроваджені лише на основі московських нормативів радянської адміністративної системи, нині вже по-науковому базуються на справжній економічній платформі. До того ж надійно осучасненій ринковою підтримкою. Як і передбачено тією доктриною, московські ідеї успішно вкорінюються там, де Москві треба. І цей процес триває здебільшого неприховано. Іноді навіть зухвало, бо відбувається завдяки особливим чинникам пострадянського інформаційного ринку й на тих його територіях, де панує російська мова.

Немає потреби аналізувати російську стратегічну мету. Важливіше інше: чому Росія її успішно реалізує? Як здійснюється московська тактика? І чому той неприхований неоколоніальний процес відбувається на кількох масштабних рівнях, які взаємодоповнюють один одного?!

Насамперед усі головні *московські канали* через супутниковий зв'язок постійно *включені у всі кабельні телевізійні мережі України*. А відтак практично все українське міське населення (а через супутникову “тарілку” – дедалі більш і сільське) *системно споживає* іноземний телепродукт, який програмно формується винятково в інтересах сусідньої країни. Щоденна присутність московського мовника в нашій культурно-інформаційній сфері якнайкраще реалізує конкретну імперську мету – забезпечує панівне становище російській мові в Україні, аби за нових історичних умов не зачах багатомісячний процес зросійщення українців. Специфічна робота основних московських телеканалів, прикметна неприхованою імперською позицією щодо нашої історії та перспектив розвитку української державності, створює в Україні зразковий, а головне – узаконений прецедент для свідомого чи сліпого наслідування чужих для українців ідей численними нашими “козачками”.

Другий рівень споживання російського екранного продукту теж надто потужний. Його свідомо підтримують наші телеканали. Наввипередки конкуруючи між собою, хто першим перекупить російський продукт, телекомпанії України оперативно організують його прем'єри. Хоча він здебільшого вже відпрацьований на російських телеканалах. Цей затяжний прем'єрний марафон триває роками. Російські фільми, прокручені по колу на київських телеканалах, спускаються на обласне, а там на районне коло.

На законних ліцензійних підставах в Україні трудяться сотні телекомпаній, різних за бізнесовими можливостями, але однакових за програмною орієнтацією на російський телепродукт.

Наші телегіганти, та й дрібніші місцеві компанії монотонно крутять перекуплені в Росії одні й ті ж фільми, серіали та скандальні циклові телепередачі. Вони такі переобтяжені одноманітним ерзац-продуктом, що мимоволі створюється враження, нібито хтось їх усіх споріднив за принципом російської матрешки.

Задля справедливості варто констатувати: до американської продукції не менша запопадливість із боку вітчизняних телевізійних служб програмування, проте американці значно поступаються своїми обсягами росіянам. На заваді, зрозуміло, англійська мова та, ймовірно, необхідність дублювання її українською. Щоправда, остання обставина нині вже не актуальна: нашим телеканалам давно дозволено показувати російськомовні варіанти американського ерзацу, перекупленого знову ж таки в Росії. Варто прикритися традиційним субтитруванням – набрати дрібненьким шрифтом (щоб нікому не заважав дивитися) український текст – і все.

Якщо понад дев'яносто п'ять відсотків на українських екранах – іноземний продукт, то що з того, що ми дивимось, можна вважати українським?

Інформаційні новини? Можливо. Але стара технологія дозованого відбору інформації з метою маніпуляції суспільною свідомістю, на жаль, не викоренена з телевізійної практики. І це щонайменше залежить від журналістів, які мусять спотворювати правду. Хоч маємо багато чесних і талановитих журналістів, але ці таланти системно ігноруються. Бо немає поки в Україні усвідомленої потреби ні політичної, ні економічної, щоб під українські творчі сили та ще й на актуальну українську тему хтось забажав укладати немалі кошти. А тим паче на організацію виробництва українського кіно, для якого потрібні неабиякі суми, аби наполегливо продукувати українське так, як поляки – своє, а росіяни – своє. Виявляється, дешевше купити чуже, насамперед російське. Проте є

підстави вважати, що затяжний окупаційний період в Україні не безконечний. Адже олігархічна Україна лише до часу не усвідомлює небезпеки щодо свого існування. Вона ще не бачить межі, за якою настає остаточна втрата національного інформаційного суверенітету. А за такою межею – не тільки духовний, а й економічний крах країни та неухильне сповзання до економічного придатку Російської імперії. І це перетворення відбуватиметься з подальшим закономірним перерозподілом національного капіталу, ясна річ, не на користь колоніально залежних українських власників.

У мізерну частку продукції, яку називають національною, зараховуються всілякі телевізійні війни, організовані в Україні, та відомі варіації кількох зразків “свободи” від заїжджих в Україну іноземних журналістів.

Дрібніші канали організують “війни екстрасенсів”, “сусідів”, “родичів”.

Не можу оминати однієї унікальної з’яви (грубої суміші ігрового та документального видів) вітчизняного виробництва на тему, так би мовити, “місцевої війни”. Зараз такі телевізійні кентаври невтомно гарцюють в українському ефірі. Усі творці таких “національних” постановок підписують заяви про нерозголошення таємниць. Але всі секрети засвічуються на екрані. Як, скажімо, на “1+1” у показі телевізійного кентавра “Сусідські війни”. Започаткувався він ігровою постановкою, підробленою під документальну правду. Хто і що там грає: чи селяни артистів, чи артисти селян? Творці не надають тому значення. Вони організують для екрана брудну війну, бруднішою, у повному сенсі цього слова, важко вигадати, бо точиться вона навколо, вибачте, сільського туалету. Сценаристи винахідливі на карколомні ситуації, щоб організувати ворожнечу між своїми телевізійними персонажами, які брутально чинять один одному немислимі для реальної людини образи, тож відзняті на екрані люди, мабуть, таки сприймаються глядачем як реальні, а не “розіграні” сусіди. Автори вдалися до виняткової сценарної технології створення жорстокого в моральному сенсі конфлікту. У цю розіграну для екрана аморальну історію фактично втягнуте все село, не вигадане, а реальне. Творці серіалу забажали, аби реальні селяни потішились віртуальним сусідським миром, який запанував із появою біологічного туалету... Руслана Писанка подарувала його одній із ворожих сторін. Спонсор серіалу сам доставив на знімальний майданчик цю просту запоруку сільського миру. Актриса п’ять днів “мирила” сусідів, а село спостерігало за цією виснажливою сутичкою. Для “очистки” штучно утворених брудних конфліктів разом із цією актрисою по реальному селу, що в Обухівському районі, ходив ще один реальний ведучий. Його роль – україномовна, Писанка ж організувала мир для обухівського села російською. Усе це розігране дороге дійство, мабуть, не справило б такого помітного неестетичного й неетичного враження (адже новітні штепселі й тарапуньки самовпевнено кочують практично по всіх вітчизняних телеканалах), якби його творці бодай відмовились од затяжних екранних теревенів з приводу бродильного ефекту через укинута до туалету дріжджі.

Немає жодного сенсу рецензувати подібні “кризові” твори. Нічого істотного також не додасть і критичний аналіз серійних забав, організованих поза межами моралі і здорового глузду, як, скажімо, “Міняю жінку”. Страшніше інше: з українців глумляться. З екрана усунули українську тему, немає там ні нашої історії, ні нашої культури. Немає реального уявлення, в якому суспільстві ми живемо і яким насправді є нинішнє українське життя. Не віртуальне, а наше. На телевізійному екрані – лише міняйли-гендлярі.

Скандальні телевізійні протистояння між українськими політиками по п’ятницях та понеділках давно не дають українцям спати. Нація одстежує головні українські телевізійні війни, нібито боячись прогавити формальний

історичний момент остаточного розколу України. Багатьом невтямки, що видовище на екрані – це провокаційне моделювання конфліктної тематики, яка в київській студії зіштовхує наших недолугих політиків. Але навіщо до сюжету цієї телевізійної кориди залучати народ? Найчастіше – зі Львова й Донецька. На полюсах національного протистояння киплять майданні натовпи. Спілкуючись через супутникові включення, агресивно йдуть у нав'язаній їм інформаційній війні, як то кажуть, стінка на стінку, не лише розпалюючи між собою взаємонищівну ворожнечу, а й стимулюючи її між тими частинами України, яку провокатори поділили на “Схід” і “Захід”.

Специфічно “по-українському” прокладають тернисту дорогу до громадянського суспільства чи системно поглиблюють його розкол? Чужі політичні технологи, як відомо, в Україні своїх намірів навіть не приховують. Судження ж наших телевізійних критиків, політично не заангажованих, теж однозначні: українці самі глумляться зі своєї національної правди, самі заперечують мовну ознаку як запоруку свого національного прозріння та основу національної ідентифікації, самі затоптують національні ідеали та прагнуть переоцінити недалеке советське минуле за критеріями, які підкидає нам Росія. Антиукраїнські технології шліфуються телеканалами в їхній щоденній програмній діяльності, розрахованій на інформаційне притуплення суспільної свідомості. В Україні давно триває інформаційна війна, яку нині дедалі інтенсивніше заохочують власники телеканалів, більше того – навіть рекламують як нібито обов'язкову цивілізаційну базу для формування позитивного іміджу нашого телебачення. І все це нахабно подають як ділову основу для набуття нами європейського інформаційного стилю. Мовляв, без такої “свободи слова” нема українцям жодної дороги в Європу. По суті, за допомогою каскадних маніпулятивних методик телевізійні магнати прагнуть будь-що досягти старого советського ефекту – забезпечити загальне збайдужіння нації до своїх істинних інтересів.

Третій рівень російської телевізійної експансії в Україні забезпечується за допомогою самих українців. Точніше, тих вітчизняних кінематографічних утворень, які тепер інтенсивно знімають для нібито вільного кіноринку й нібито національне (українське?) кіно. Ідеться про так зване місцеве виробництво на замовлення Росії.

Наш кінематографічний потенціал, хоч і вкрай розорений, але його недобитки активно використовують московські продюсери, реалізуючи в Україні московські задуми. Тематика різноманітна – від історичної, побутової до так званої “мильної”. Часто-густо дуже примітивна. Але завжди сумнівна з огляду на імперське минуле – і далеке, і близьке. Уся обслуга проєктів – українська. Дехто називає такий продукт колоніальним. Його створюють за російським сценарієм і, як правило, з російським режисером та з російськими акторами в головних ролях. Звісно ж, мова російська. Інколи в окремих епізодах – ганебний суржик, яким змушують користуватися українських акторів, залучених до масових сцен, можливо, для екзотики, а може, для “пущеного осмеяння хахлов”.

Ці фільми теж, ясна річ, показуються в Україні. Який їх статус? Нікого це не цікавить. За формальними ознаками – “вироблено в Україні”. Дехто навіть домагається, аби їх зарахували до українських. Оскільки нічого українського там не знаходять, то шляхетно називають *національними*.

Загадкова національна ознака таких фільмів розшифровується в національному ефірі субтитрами: комп'ютерний переклад діалогів українською мовою супроводжує їхній показ. Бо так вимагає Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Мовляв, вона на державному рівні захищає національну гідність українців. Щоправда, субтитри не на жарт дратують українських глядачів. Немає в Україні, гадаю, жодної душі, якій

би сподобався “механічний” переклад діалогів, де смислової плутанини більше, ніж куцої думки. Тому рідко хто в ту словесну плутанину вчитується. У такий спосіб нібито неухильно виконують вимогу про так звану адаптацію іншомовного продукту українською. Цей глум дуже “корисний”. Насамперед фінансово. Він усуває необхідність виготовляти продукт українською мовою.

Однак ця підміна примітивним субтитруванням повноцінного озвучення фільмів українською – не що інше, як шахрайське ухиляння від законної вимоги щодо показу в національному інформаційно-культурному просторі озвученого українською мовою телевізійного продукту. Коли тутешній виробник кінопродукції на вимогу московського замовника виготовляє фільм російською, а наш телевізійний мовник ту іномовну продукцію ще й транслює, то вони не тільки свідомо в Україні чинять наругу над українським телеглядачем, а ще й поглиблюють загальний кризовий стан українського кінематографічного процесу та системно прискорюють подальшу деградацію національного кадрового потенціалу всієї української культурно-інформаційної сфери. Останній же (а це зазвичай роками безробітна армія талановитих людей, упосліджених рідною державою, байдужою до їхньої долі, не захищеної на нашому деформованому ринку) нині так грубо та зухвало визискується на замовлення агресивного московського конкурента, що дедалі усуваються в Україні економічні і творчі засади від того порога, за яким природно забезпечується поступальний розвиток української самобутньої культури. Без перспективи розвитку саме кінематографічного чинника складової, який у собі органічно синтезує всі інші складники національної культури, немає перспективи для повноцінного духовного та економічного життя нації, а натомість виникає для неї реальна загроза повної асиміляції, духовного занепаду та вульгарного виродження. Унаслідок саме такої кругової безвідповідальності утворилося українське зачароване коло. І вийти з нього ніхто не хоче, а тепер уже й не може.

Наші актори здебільшого не мають живої української мовної практики. У разі залучення їх до виробництва українського фільму – нездатні брати участь у синхронних зйомках, які тепер стали обов’язковими, бо тонувати фільм – це великі додаткові кошти. (Тонуванням називається технологічний процес чистового озвучення діалогів, що виконується акторами у спеціальному звуковому ательє під змонтоване зображення фільму). Такий процес здорожує виробництво фільму приблизно на чверть його собівартості.

Але головна проблема – не лише у браку коштів. Убивчий для національного кіно незаперечний факт: акторський потенціал України нині неспроможний не тільки забезпечити українською мовою синхронні зйомки серіалів, а й професійно (бездоганно) виконати тонування окремого фільму. У це важко повірити, але це так! Професійно – отже, не лише майстерно творити характер персонажа за допомогою мовного компонента, а й легко, без жодних зусиль вимовляти українські слова. Вимовляти так, щоб кожен звук відповідав українській фонетичній нормі.

Тільки з такою професійною вимогою до звучання мови фільм може стати зразком мистецтва, у цьому разі – українського. А де молодь може почути живе українське слово? На якому теле- чи радіоканалі тепер можна натрапити на природне, прабатьківське мовлення?

За невеликим винятком (ще не всіх досвідчених журналістів вижили з ефіру), загальна кількість так званих національних мовників узагалі ніколи над тим не замислювалася. Бо не лише в побуті, а й на роботі послуговуються винятково російською. По суті, державною мовою належним чином не опікуються на жодному каналі.

За законом про рекламу вся українська реклама має бути україномовною. І як страшна помста за такий вимогливий закон – кожна свідомо українська душа нині зазнає ефірного катування! Жоден рекламний блок ні на телебаченні, ні по радіо не можна тепер сприймати без дратування: який спец ту рекламу озвучує? Де шукають таких балакунів, які жодного українського звука не можуть вимовити?

Чому дивуватися: більшість телевізійних керманічів самі не знають української, та й переконані, що їм і не треба її знати.

Чи не тому день у день, усюди, з усіх частот, з усіх каналів квазіукраїнська мова агресивно бомбардує наш слух, чим нищать у недосвідчених мовників уявлення про правильну вимову. Саме таким невибагливим чином системно впроваджуються в національне мовне середовище чужі, не властиві українцям фонемі. Що не слово, то мовний покруч, і то так фонетично спотворений, що навіть важко збагнути значення того чи того слова.

Саме тепер, в епоху інформаційного суспільства, коли українська інформаційно-культурна сфера майже повністю підкорена агресивним чужомовним інтервентом і перебуває під тотальним впливом останнього, відбувається прискорена трансформація українських фонем, тобто нищиться основа мовної структури – природа українських звуків.

Системний процес руйнування українського мовного середовища триває багато віків, але нинішній період для української мови найнебезпечніший. Агресивній ефірній чужомовній інтервенції не чинять гідного опору україномовні культурно-інформаційні засоби. *В Україні досі немає повноцінного українського телебачення, яке виконувало б свої основні національні функції – й інформаційно-пізнавальні, й естетичні. А головне, щоб з українського телеекрана лунала українська мова, аби всі покоління нації мали можливість її чути, щоб засвоювали літературну українську вимову.* Можливості українського радіо через тенденційне ліцензування частотного ресурсу не на користь українців, а на благо інформаційних магнатів звужені наскільки, що національні програми нібито з технічних, а насправді з політичних причин майже нікому не доступні. І це тоді, коли ефективні частоти експлуатуються для здійснення антиукраїнських інформаційних атак на українську суспільну свідомість та для поширення чужомовних пісенних зразків, здебільшого примітивного стибу. З українського інформаційно-культурного простору майже повністю витіснили українське кіно й ніхто ніде навіть пальцем не ворухне, аби налагодити сучасне кіновиробництво для створення фільмів, де б утверджувалася українська національна ідея.

Для будь-якої цивілізованої європейської держави достатньо навіть одного з перелічених факторів, щоби жажнутися від усвідомлення небезпеки, яка переслідує націю й економічно унеможлиблює її природний культурний розвиток.

Складність же нинішнього нашого становища поглиблюється ще й невидимими для українського загалу за давними ланцюговими процесами. За руйнівною силою вони подібні до всепроникної радіації, що незримо вщент руйнує імунну систему людини. Власне, російськомовне формування українського суспільства починається, так би мовити, з *початкового рівня*. І цей прикрий факт, мабуть, визначальний у деструктивній політиці Української держави щодо українського мовного статусу. Починається все з коліски, над якою “аудіоняні” іноземною мовою розповідають українським дітям чужі казки. А далі – з перших усвідомлених кіносеансів удома, коли дитяча душа, прикута до чарівного світу анімації, озвученої знову ж таки російською мовою, піддається естетичному впливові й на емоційному рівні засвоює чужу мову. А завершується повним добровільно-примусовим творенням наших манкуртів.

Окрім багатосерійного мультфільму Володимира Кметика “Лис Микита” за твором Івана Франка (зініціювало й забезпечило його екранізацію Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка), українським дітям більше ніхто нічого помітного не запропонував українською мовою за двадцять років української незалежності! А колись обов’язкове дублювання українською мовою іноземних анімаційних фільмів зачахло одразу після того, як було показово скасоване українськими чиновниками право українців на україномовний варіант фільму.

Поняття “українське кіно” стосується лише радянського періоду української історії та перших п’яти-семи років після проголошення української незалежності. Нині якби хтось і зняв справжнє українське кіно, то його вчасно все-одно не покажуть. Як, наприклад, останній фільм Юрія Іллєнка “Молитва про гетьмана Мазепу”. Обставини навколо прокату цього фільму склалися в Україні так, ніби заздалегідь сплановано жорстокий захват на цей твір. Історики кіно, може, колись ґрунтовно дослідять усі позаекранні таємниці та підступні інтриги, що унеможливили своєчасний повноцінний кінопрокат цього національного твору. Хоча й без того зрозуміло, що імідж фільму “дипломатично” нищили представники сусідньої держави в Україні через головну причину – його ідею, надто потужну для національного прозріння нинішнього українського суспільства.

Михайло Іллєнко, аби його фільм “ТойХтоПройшовКрізьВогонь” не зазнав подібної гіркої прокатної долі, спланував широкомасштабну піар-кампанію, спрямовану на підтримку національної прем’єри цього фільму. Однак, як виявилось, репертуар наших кінотеатрів формується заздалегідь і, головне, дистриб’юторськими угодами надто щільно ув’язується в загальний ланцюг світового кінопрокату, в якому поки не резервується час на показ українського кіно. Тому цьому цікавому фільмові, мов крізь вогонь, довелося пройти через ті кінопрокатні щілини, які лишилися не зафрахтованими.

Хто постійно одстежує формальну участь держави в культурно-інформаційній сфері, той погодиться, що під офіційним статусом Першого національного дедалі меншає національної, тобто української сутності. Абсолютно непомітна вона тепер і в кіно. Власне, чи ще існує в Україні така галузь? Формальний гучний статус не врятував од творчого банкрутства ні Національну кіностудію імені Олександра Довженка, ні Національну кінематику України. А Українська студія хронікально-документальних фільмів теж давно нічого не знімає. Ще складніша нині творча та економічна ситуація на Одеській кіностудії. Бо лише студійна земельна ділянка біля моря становить головний інтерес для її нових приватних власників. Знімати що-небудь українське не зацікавлені, натомість шукають привід, щоб якнайшвидше доруйнувати знімальні павільйони, аби на їхньому місці спорудити свої вілли.

Переорієнтація на будівельний бізнес захопила і студію “Укртелефільм”. Замість зруйнованих добротних технічних цехів там збудували кілька житлових багатоповерхівок і тепер намагаються продавати квартири. А колись же ця студія успішно розробляла українську тематику, наполегливо створювала українські фільми для національного телебачення. Нині вона перетворилася на примітивну орендну базу для московських продюсерів, які окупували її недоруйновані виробничі площі й за допомогою штучно здешевленого українського людського ресурсу поповнюють списки традиційних для Москви “колоніальних” творів.

У нас немає глибоких аналітичних наукових розвідок, у яких би досліджувалися художні особливості сучасного українського кіномистецтва. Бо того сучасного українського кіномистецтва тепер немає в Україні. Чому

наше телебачення важко назвати нашим? Бо немає запиту з боку того так званого нашого телебачення на важливі для українського суспільства теми. А відтак українцям бракує сконсолідованого ментального уявлення про те, хто вони як нація суцї. Не знають і не можуть достеменно знати українці з чужим, неукраїнським екранним мистецтвом про те, як московська ідеологія скалічила й далі системно викорінює національний код українства. І роль її, нинішня роль у всеохопному процесі деградації української нації жаклива. Але найприкрїше те, що інформаційна колонізація, хоч і скеровується ззовні, робиться здебільшого нашими руками.

Тож підсумуймо основні складники нинішнього стану нашого кіно й телебачення.

Український інформаційний простір – наше найдорожче й найцінніше стратегічне багатство – економічно не працює на Україну.

Наша інформаційно-культурна сфера стабільно забезпечує високий приріст чужому капіталові в Україні. Зібрані чужинцями в нашому просторі капітали не працюють на відновлення ресурсу української культури.

Національний капітал викачує російський посередник як компенсацію за право на показ чужого кінопродукту та дубляж його російською мовою.

Весь кінопродукт (а він сягає понад 95% у програмах мовлення більшості наших телеканалів) або російський, або американський, але теж завезений з Росії та озвучений не українською мовою.

Майже дощенту знищена українська кінематографічна база – кадрова, виробнича, технічна...

Україну визискують за рахунок найефективнішого економічного чинника – мови. На інформаційному ринку мова – найдорожчий товар! Тому-то українську мову так жорстоко в Україні утискують.

Наша держава впродовж тривалого часу ігнорує всі ці проблеми.

Лише українське кіно й українське телебачення здатні зупинити національну руїну. А відтак, ще не втрачено час, аби створити такі економічні та правові засади, щоб телебачення й кінематограф України докорінно змінилися. Щоб їм у рідній країні стало вигідно завжди бути українським телебаченням і українським кінематографом. Щоб вони, нарешті, стали головною українською силою, спроможною захистити націю в інформаційній війні, спрямованій проти державності України.

Отримано 28 березня 2013 р.

м. Київ